

HERDERNEK

PARAMYTHIONJAI.

ÁLTALTETTE

KAZINCY FERENC.

SZÉPHALOM,
SZÉPHALMY VINCÉNÉL,

1 7 9 3.

ARANKA GYÖRGY

ÚRHOZ,

MAROSVASÁRHELLYTT,

ERDÉLYBENN.

Két kosár virágot teszek le itt,
a' Barátság' Oltára' zsámolyánál,
kedves Arankám! Töltsd ki, kérlek,
Istened' elébe, 's öleld-meg
Barátodat.

Kisdedek a' kosarak ; nem
olly színesek, nem olly tarkák a'
virágok, mint a' millyeket mester-
séges Kertészzeink tenyésztetnek :
de az Avattak' szemeinek kedvesbb
ez a' bágyadtság, kedvesbb ez a'
szelíd egygyűség ; illatjok pedig

olly édes , mintha a' Helleszpon-
tós'z' tájékainn itták volna a' tisz-
tább ég' harmatjait ; mintha keb-
leiket az arany kor' Szellőcskéi fű-
valgatták volna fel.

Vedd-el kosaraimat , Papja az
itt tisztelt jó Istenségnek , — 's
nyújtsd-bé áldozatomat szeretete-
dért , mellyel négy esztendőök ólta
éltemre újabb édességeket hint.

AZ OLVASÓHOZ.

Az a két munka, a melyet kezeimből együtt vészen itt a Publikum, nincs együvé kötve a Német Originálbann. Sajtó alá készítvén a LESSZING Meséit, 's látván hogy azok, a Meseírás' Theoriája felől való Disszertáció nélkül, fellebbe vékony kötetecskét fognának tenni, azon gondoskodtam, hogy melléjek valamelly érdeemes Párt kapcsolhassak, 's amazoknak vékonyságokat ekképen testesíthessem. Választásom Weimári Szuperintendenz HERDER Úrnak Paramythionjaira esett; 's tudom, hogy Lesszing, ha ennek híre Elyziumi lakásáig hatand, javallani fogja tettemet; javallani túl azon hogy munkája Barátjának

munkájával jelent - meg Nemzetünk között; mert itt is valóságos Görög Kellé-
mek lebegnek, mint az ő szép Meséi-
benn.

Paramythion annyit tesz' mint Mú-
latkozás; 's GUYS azt beszéli, hogy a'
Görögnek még ma is így nevezik mesé-
léseiket, mellyekkel együttlétükben az
időt rövidítik, 's egymást mulatják. Eze-
ket ezen felül azért is így nevezhette Kől-
tőjük, mivel tárgyaik a' Görögök' Fábua-
láiból vétettek, mellyeket Mythósznak
hivunk. — A' Német, hasonlóúl prózá-
bann írtt, Original Herdernek Góthában
1785-ben Zerstreute Blätter nevezet alatt
kijött Munkái közt találhatik.

A' LESSZING Meséit ASZALAY
JÁNOS Úr, még tavaly a' Kassai Nor-
mális Iskolának egyik Tanítója fordí-
totta, kéresemre. Érzette ő, hogy a' ke-
véssel sokat mondó Lesszinget nem kön-
nyű fordítani; de csakugyan engedett

unszolásainnak: 's egyedül azt kötötteki, hogy, ha majd a' fordítással elkészül, azt az Originállal hasonlítsam-össze, 's a' mit rajta változtatni valónak sejtendek, jegyezzem-ki. Felraktam jegyzéseimet, még pedig azzal az egyenes-séggel 's bátorsággal, a' mellyeket tölem a' belém vetett bizodalom kívánt és érdemlett; 's vissz'adtam a' munkát, hogy jegyzéseimnek, ott, a' hol önnön érzése javallani fogja változtatásaimat, hasznát vehesse. Így készült-el ez közös igyekezetünk által; mellyet leginkább azért jelentek, hogy a' kik különösségeimen fogva reám ismérnek, Barátomat, és engemet a' Kiadót, félre ne értsenek. — LESSZING is prózában írta Meséit; mint Aezópusz a' Görögöknél.

Itt még új Ortográphiámnak Apologióját kellene előhoznom, ha a' hely engedné. Hosszas magammal való tanácskozás után állapotam-meg e' mellett,

nem valamelly viszketegségből. Azokat, a' kik ebben megbotráukoznak, kétem, várják - bé Orpheuszomnak legközelebb megjelenendő darabját. Ott előadom az okokat, mellyek különösségeimre vonatnak. — Regmécen, Abaújvárbann, a' Xdik hónapnak 25dikénn, 1792.

K.

PARAMYTHIONOK.

I.

A' HAJNAL.

Táne és dalok közt kezdé egy vig Leány-sereg innepleni az Auróra innepét. „Legszebb, legbóldogabb Istenné, „te a' rózsalepelben! te az örök ifjúságban! Megújulva kelsz te fel minden nap' a' kedvetöltt Gyönyörűség' 's frissítő Virágzat' ferdejéből!“ — Ez vala dalok, 's a' magasztalt Istenné, midőn a' Nap előjőve, feléjek intézte aranyszín lovait, 's kiszállt szekereből, a' legszebb, de nem a' legbóldogabb Istennét Könnyek valának szeméiben, 's a' földről levont fátyol' párázatja nedves ködként lapúla-el rózsá alakja előtt.

Leánykák, úgy monda, kik engem dalaitokkal magasztaltok, együgyű fiatalágtok vonsz mostann engemet tiköz-

zétek. Jertek - elő , 's lássátok milyen vagyok. Ha szép vagyok é? szemeitek látják; ha boldog vagyok é? azt jó Leánykák, könnyeimből érthetitek , melyeket Flóra öcsém' keblébe hullatok naponként. Gyermeki gondatlansággal az agg Tithont választám férjül, kinek karjai közzül minden reggel olly korán látok elsietni. Őt is, eagem is meg akarván büntetni az Istenek , Örökk'élést adtak néki, de megtagadták tőle az Itjúságot; 's e' miatt mindaddig míg együtt kell véle élnem, mind szépségem fogy , mind ragyogásom. Ezért sietek mindennap' olly korán rövid munkámhoz , a' Setétség' elkergetéséhez; 's a' nappalokonn a' Nap' lenye közzé buvok ferjem elől; míg osztán, ha az estve előjön , feltalál , 's kelleetlenül 's elpirúlva szállok öreg nyoszolyájába. Tanúlatok példámból , Leányok , 's ne higyjétek hogy a' legszebbitek a' legboldogabb is lessz, hanemha magához hasonló férjet választani szint olly bölcs, mint a' millyen szép.

Auróra eltűnt ; de Megjelenésének emlékezete ezután a' harmatnak minden könnycseppjében megújult a' Leányoknál. Nem mondák őt többé a' legbóldogabb Istennének, hogy a' legszebb vala ; 's bölcsőbbekké levének példája által.

II.

AZ ALVÁS.

Közötte vala azon meg nem számlálható Tündéréknek, kiket Jupiter a' végre teremtett, hogy az ő kedvelt embereinek nyomorúságos és rövid élteket könnyítgessék, az Alvás is. Végig tekintett setét alakján, mellybe a' teremő Isten öltöztette, 's így szóla békétlenül: „Be
 „ nem fogok illeni e' csúnya képpel ked-
 „ ves alakú Testvéreim közzé! Miként
 „ jelenjek-meg immajd a' Vígóságok Tré-
 „ fák 's Ámott késérő Hányorgások kö-
 „ zött? Ha a' Szenvedő, kiről az aggo-
 „ dalmok' terhét elveszem, és a' kit eny-
 „ hitő felejtéssel itatok, örömmel fogad
 „ is; ha az Elfáradtt, kit tikkasztó új
 „ munkák' tevésére edzek, esdekleni fog
 „ is utánnam: azok bizony, a' kik meg
 „ nem fáradnak, a' kik az inség' csüg-
 „ gesztéseit nem ismerik, a' kiknek csak
 „ örömöket szaggatom félbe. . . . ! “

Ok nélkül básongassz, felele néki az Embereknek 's Tündéreknek Atyja; komor alakod mellett is tégedet fog leginkább szeretni minden; mert a' Vigadás és Játékok is fáradaást szerzenek. Sőt hamarább fárasztják-el azt, a' kit bódogítani akartak, mint a' Nyomorgót a' Gond és Viszontagságok. A' Gyönyörűségek végre eltűrhetetlen únatkozásokká válnak a' kedvetöltt Bóldog előtt.

Azonban téged sem hagylak gyönyörködtetés nélkül; sőt gyönyörködtetéseid feljül fogják haladni azokat, a' mellyeket embereimnek Társaid nyújtanak. E' szókkal egy ezüstszin szarut adott néki Jupiter, telő rakva édes álmódosásokkal. Ebből öntsd altató mákszemeidet, monda, 's téged fog minden Testvéreid felett óhajtani mind a' Bóldog, mind a' Bóldogtalan. A' benne lévő Reményt, Vígsgát és Játékokat húgaid, a' Grátziák, bájoló kezekkel szedték a' mennyei völgyekbenn. Az a' levegői harmat, melly rajtok ragyog, azt, a' kit bódogítani akarándassz, szive' kívánságainak kép-

zéseivel fogja örvendeztetni; 's minthogy belé a' Szeretem' Istennéje a' mi nektárunkból néhány cseppet öntött, az a' gyönyörűség, mellyet ez fog szerzeni, édesbb lessz és gyengédebb, mint mind az, a' mit az embereknek a' szűk értékű Valóság fog adhatni. Kivánkozva fognak ők a' legtömöttebb Vígóságoknak karjai között repülni a' tiéd közzé; a' Poéták Hymnuszokat énekelnek tiszteletedre, 's dalaikba a' néked tulajdon igézést fogják lehellni igyekezni. Még az ártatlan 's csak félve kívánó Lyányka is néked fogja kinyújtani karjait; 's pillácskái fogsz függeni, az éreztetésbenn érezvén isteniséged' édes miveit! —

Az Alvás' panaszai örvendező háládássá váltak; 's a' legszebbike a' Grá-tziáknak, Pazithea, lön hitvese.

III.

A' HALÁL.

Egy Beszélgetés Lesszingnek sírja mellett.

ÉN.

Mennyei Ifjú, mit keresel te itt? Elalvó szövétneked földnek vagyon fordítva: de ambróziai válladon lobogó lánggal ég a' másik. Szebb ragyogást, szebb biborszínnel égést még nem láttak szemem. — Ámor vagy?

AZ IFJÚ.

Az vagyok! de e' leplőzés alatt, bár Ámor légyek, Halálnak hívnak az emberek. A' Tündérek' seregében egyet sem leltek az Istenek, a' ki az emberi szívet olly lágyann, olly szelíden tudja felöldani. 'S magok mártották nyiláimat, mellyekkel e' Nyomorúltakat láncaikból kifejtem, és a' mellyeket ezek egygyűen keserűknek állítanak, a' Gyönyörűség' édes kelyhébe. Én vezetem az

elváló lelket a' legédesebb csók alatt a' menyasszonyi örömök' teljességéhez.

ÉN.

De hát hol maradott nyilad és íved?

A' HALÁL.

Annál a' bátor Bölcsnél, a' ki önmaga óldotta-fel, már régen, borítékjából a' lelket, nincs szükségem nyilra 's ívre. Puhánn óltom-el égő szövétnekét, 's azonnal lángot kap ez a' bíborlángú. Testvére lévén az Alvásnak, szunnyodalmat töltök csendes tekintetére, 's addig altatom míg amott ébred-fel.

ÉN.

'S kicsoda az a' Bölcs, kinek földi szövétnekét itt óltottad-el, 's kinek most immár ez a' szebbik lángol?

A' HALÁL.

Az, a' kinek, hogy Isteneket lásson, Minerva élesíté-meg látását, mint a' vitéz Tydidesznek. Rám ismért süllyedő fáklyámról LESSZING, 's neki hirtelen azt a' másikat gyújtottam-meg.

IV.

FLORÁNAK VÁLASZTÁSA.

Midőn a' teremteni szándékozó Jupiter azon Valóságokat, mellyeket alkotandó vala, ideális alakokban szólítgatá magához, a' többiek közt a' virágzó Flóra is megjelent az Isten előtt. Ki írhatná-le szépségeinek gazdagságát? ki beszélhetné - le kellemeit? A' mit szűz méhéből szült valaha a' Föld mind az ő arculatjában, az ő színében, 's az ő lepleiben gyűlt vala egyyüvé. Rá nézének minden Istenek; mindenik Istenné irigylé szépségét.

Válassz magadnak ez Istenek' 's Tündérek' megszámlíthatlan seregéből egyet, monda néki Jupiter; de vigyázz, hiú Gyermekek, hogy magad' meg ne csald!

Gondolatlanúl tekintett széljel Flóra; 's ó ha a' deli 's ő érette szerelemre olvadt Phoebuszt választotta volna! De az ő szépsége a' Leánynak komoly szép-

ség volt, 's Szerelme epedő bátoratlan Szerelem. Repdesve tekintgetett-széljel: 's — ki gondolná? — a' legutólsók' sergéből választta egyget; a' csapodár Zephyrt!

Észtelen! monda Jupiter; Nemed még testetlen alakjábann is elébetészi é a' hízkelkedő játékos kellemet a' komoly, csendes Szerelemnek? Ha im' ezt válasz-tad vala, — Phoebuszra mutatott — magad is, Maradékaid is részesültek volna halhatatlanságábann. Így legyen tiéd a' a' kit választál!

Zephyr ált'ölelé szép Kedvesét, 's Flóra legottann elünt. Virágporrá válva lepte-el a' Levegő' Istenének egész Tartományát.

Jupiter végre hozzá-foga a' Világ-nak-ideális alakjait Valóságokká érlelni, 's a' Föld' kebele nyitva állt életre szólni az elszórt Virágporokat. Ékkoronn előkiáltá a' Kedvese' hamvai felett elszunnyadott Zephyrt: „Ébredj-fel, Vő-„ legény, Ébredj-fel! Hozzd-elő Mátkádat,

„s' nézzd testesülését!“ — Zephyr előhozá a' Virágport; 's a' Virágpor végigrepült a' Föld'széles határozatjainn. A' régi szerelmét el nem felejthető Phoebusz megszánta őt, 's felelevenítette elszórtt hantvait. A' folyamatok' 's kútfók' Nymphái rokon szeretetből általjárták, Zephyr béárnyékozá, 's ezerféleképen csirázó virágban jelent-meg Flóra.

Ó mint örült mindenike e' virágoknak, midőn mennyei Völegényét ismét fellelé! Azonnal néki-ereszték magokat esapodárkodó csókjainak, 's gyengédeden rengető karjainak. Szőkevény Örömi! mihellyt megnyitotta kebelét a' Menyaszöny, mihellyt a' menyegzői ágy a' színek' és illatok' gazdagságaival el vala készülve, azonnal elhagyá Flórát a' kedvetöltt Zephyr; 's Phoebusz, szánakozásra indulván egykor annyira szeretett Kedvesének megcsalatott szerelménn, emésztő ságárokka sietett véget vetni epedő búslakodásainak.

Minden tavasszal megújúl, szép Leányok ! e' Történet. Úgy virágoztok ti mint Flóra ; ne válasszatok olly férjt mint Zephyr,

V.

A' GERLICE.

Két Szerelmes kivánságának első böl-
dog álmodozásaibann űlt együtt ; de,
ah! el vala végezve hogy kivánságok
csak álmodozás maradjon. Irigyen met-
szé-el fonalokat a' kérlelhetetlen Párka,
's lelkeik egy csókbann, egy sóhajtás-
bann együtt bujdosának-el.

Testeikből való elköltözések után
a' Szerelem Istennéjének óltára körül is-
mérték egymásra. Panaszos esdekléssel
bukának-meg a' felettek lebegő Istenné
előtt. „ Ah! nem fogád pártunkat ke-
„ gyes Anya! Láttad szíveink' kivánsá-
„ gát, 's nem engedted hogy az emberi
„ életben teljesedést érjen. De mi még
„ az árnyékok' országábann is együtt
„ maradunk ; mi még itt is fogjuk egymást
„ szeretni! “

Az Árnyékok' szeretete szomorú sze-
retet, monda a' szánakodó Istenné. Em-

beri élteteket vissz'adni nincs hatalmom-
bann: de, hogy benneteket Országom-
nak valamely lakosává változtassalak,
azt az örök végezésnek nékem megenge-
dik. Jertek, innepi szekeremet vonó ga-
lambjaimmá öltöztetlek - által, 's udva-
rombann a' Vigtség' és Hiúság' társasá-
gábann ambróziával fogtok élni. Állba-
tatos Szerelmek megérdemli e' jutalmot.

„ Ne, ó ne, jóltévő Anya! — mon-
dának egy szájjal az Egymást-szeretők
— „ ne add nekünk ezt az irigységet
„ szerző, veszélyes jutalmot! A' Vigtség'
„ és Hiúság' seregében, győzedelmes Ud-
„ varod' örök ragyogásában, ki felelhet
„ szerelmünknek állandósága felől? Ha
„ galambokká akarsz tenni, küldj magá-
„ nos környékekre, hogy szegény fész-
„ künkben mi légyünk, mi maradjunk
„ mindene egymásnak! “

Az Istenné kimondá az Elváltozta-
tás' ígését, 's imé felrepült az első ger-
lice pár! Elbuliklák Jóltévőjöknek hálá-
dásokat, 's sírjok felé siettek, hogy ott

hűségeknek előmutatásával, érdeklő panaszokkal lágyíthassák - el a' Párkát el nem élt élteknek vissz'adására. De viszontaglott nyögdécsléseikbenn is vigasztalást lelnek; az a' hű és érzékeny Szerelem, mellyel fel nem háborítva élnek magános ligetekbenn, édesbb nékik a' *Vígság'* és *Játékok'* úntató társaságainál a' *Vénusz* thrónusa körül.

* * *

Irigység é, vagy *Kegyelem* inkább, hogy a' *Párka* meghagyá gerlice-alakjokban, 's az emberi változó szívnek veszedelmesbb sorsától megőrzé?

VI.

A' LILIOM és ROZSA.

Szép gyermekei a' göröngyös fekete Földnek, beszéljétek-el, ki adá néktek e' kedves alakot? mert bizonyára gyengéd ujjak képzettek titeket. Micsoda kis Lelkecskék repültek-fel kelyheitekből? 's micsoda gyönyörűséget éreztek midőn puha leveleiteken Istennék hagyták rengetni magokat? Beszéljétek-el, békés Virágok! mint állottak ők mulatságos munkájokhoz? mint mosolygottak egymásra midőn leveleitek' vásznait olly különbféleképen szövtek, olly különbféleképen fefiegették?

De hallgattok, kellemes Gyermekek! 's örülve élitek élteteket. Jól teszitek! Az oktató Mese magyarázza-meg tehát, a' mit szátok elhallgat.

Kopaszonn állt vala egykor a' Föld, még csak egy puszta szirt; 's imé a'

Nymphák' nyájas serege felhordá alólról a' szirtra a' szűz agyagot; a' segédre költt Génuszok pedig készen valának a' szirtet virágokkal béhinteni. Sokfelé oszolva állottak munkájokhoz. A' félénk Szemérem még a' hóban 's az apró fázékony fűben kezdette-el; 's a' magát rejtegető Violát szövé. Utánna jött a' Remény, 's hűsítő lehellettel tölté - meg az illatos Hyacinthus' kis töltséreit. Látván a' jól indúltt kezdetet, e' kettőt sok színű, kevély Szépek követték. Magosra nyúlt fővel jöve-elő a' Tulipán, 's a' sáppadt Nárcissz epedő szemekkel keresett Szeretőt.

A' sok Istennék 's Nymphák más meg' más munkához állottak a' Földnek szépítésére, 's örültek ékes képzetjeikenn.

'S Vénusz így szóla késedelmeskedő Grátziáihoz: „ Testvérci az én kedves „ Kellememnek, mit késtek? Munkára „ ti is! Ti is szövjetez tulajdon szépség- „ tekből valamelly látszatós földi virá- „ got.“ 'S a' Grátziák a' földre szálltak,

's Aglája, az ártatlanság' Grátziája, a' Liliomot Thalia és Eüphrozyne pedig rokon kezekkel az Öröm' és Szerelem' virágát, a' leányzó Rózsát, szövék.

A' kert' és mező' virágai közt gyakor virág irigylé másikának szépségét : nem a' Liliom és Rózsa egyikéét is; de igen az övéket mindegyik. Egy tájé-
kán virágzanak ők a' Hórának egymáft szeretve, 's az Ártatlanság' virága neve-
li az Öröm' és Szerelem' Mátkájának be-
csét; mert a' rokon Grátziák őket elvá-
laszthatatlannak szövtek.

* * *

A' ti orcáitokonn is Liliom és Ró-
zsa virít, szép Leányzók! Bár ezeknek
Védői, az Ártatlanság, Szerelem és
Öröm, is együtt, 's elválaszthatatlanól
lagnának azokonn!

VII.

AURÓRA.

Keseregve panaszlá Auróra az Isteneknek, hogy az emberek gyakorta magasztalják ugyan őt, de kevés van a' ki szeresse, kevés vagyon a' ki elébe fusson; és éppen azok közül járúlnak legkevesebben hozzája, a' kik szépségét leginkább csudálják 's éneklük. — „Tégy le bádról:“ — (monda a' Bölcseség' Isten-néje;) — „avagy jobb é az én sorsom „ a' tiédnél?“

„'S osztán“ — (ezt veté hozzá,) — „csak lássd kikkel cserélnek-fel háladatlan Magasztalóid? Pillants rájok midőn mellettek elmenéndessz, 's meglátod mint vagynak az Álomkórság' karjai közzé láncolva! mint rothad teletek lelkek!

„'S nincs é elég barátod? nincs é elég tisztelőd? Az egész Természet innenpli közelítésedet; felkél minden vi-

„ rág, 's biborszínedbenn vészi magá-
 „ rá menyasszonyi ékességeit. Tége-
 „ det idvezl a' madarak' serege; 's új
 „ zengzetekkel igyekszik tartóztatni siető
 „ útodat. Nem múlaszt-el a' munkás
 „ Földmívelő; nemi a' szorgalmas Tudós.
 „ Egészséget és erőt, nyugalmot és életet
 „ isznak abból a' kehelyből, mellyet né-
 „ kik te nyújtassz; kétszeres örömmel
 „ örülvén hogy az alvó Bolondok' lár-
 „ más csoportja nem szaggatja felbe
 „ csendes véled-múlatásokat, — Nem
 „ tartod é elég szerencsének hogy fel
 „ nem háborítva szeretettel? hogy gyö-
 „ nyörúségeiddel fel nem háborítva él-
 „ hetsz? A' Szerelemnek ennél felsőbb
 „ boldogságát sem Isten nem ismeri,
 „ sem ember! “

Auróra elpirúlt meg nem gondolt
 panasza miatt; 's minden Hölgy az ő
 szerencsáját óhajtsa magának, ha szíve
 ártatlan és tiszta, mint az övé.

VIII.

AZ ÉJ és NAPPAL.

Az Éj meg' a' Nappal az elsőségért verselkedőnek egymás között. — A' tüzes, fényében kevély Nappal kezdte a' versengést.

Szegény, kormos Anyám! monda; mid van néked a' mit az én ragyogó Napomhoz, az én kékes tisztájá Egemhez, az én hímes réteimhez, kies völgyeimhez, 's erdős és magoss hegyeimhez hasonlíthatsz? Nem általod é említeni helye éltedet az én fáradhatatlanomat látván? A' mit megöltél, azt nékem kell új élet' érzésére felköltönnem; a' mit eltompítottál, az tőlem várja felőlesztését.

De kedves é mindenkor élesztésed? kérdé a' békélyozott, szelíd Anya. Nem nékem kell é annak, a' kit kifárasztottál, enyhülést szerzeni? 's szerezhetek é azt egyébként igen is gyakran, hanemha elfelejtetek? — Ellenben é én, Istenek-

nek 's Embereknek Anyja, mind azt a' mit szültem, önnön öröme vésszem keblembé; alig értetem-meg öltözetem' szé- lével, 's azonnal elfelejtik szemfényvesztő játékaidat, s' fejeket puha álomra hajtják-le. 'S ilyenkor mennyei harmattal táplálom az elcsendesedett lelket. A' szemnek, melly vakító ságáraid miatt fel nem mert az égre tekinteni, felfedem az egyébkor béleplezett Éjt, számíthatatlan Napjaival, csillagaival, reményeivel,

A' csácsogó Gyermekek megtalálá illetni Anyja' öltözetét, 's elhallgatva 's lankadtan sippadott mindent ált'ölelő karjai közzé. Ő pedig csillagos pallástjában, csillagos koronájával, örökké nyugalmas arcúlattal űlt királyszékénn.

IX.

A' RÓZSA.

„**L**ankadni látok körültem, 's elhalni,
 „ minden virágot; 's még is csak engem
 „ neveznek hamar elhervadó, hirtelen
 „ elmúló Rózsának. A' háládatlan Em-
 „ berek! Nem eléggé gyönyörködteti é
 „ őket rövid életem? Sőt még halálom
 „ után is édes illatokat, orvosságokat 's
 „ kenőcsöket adok nékik, gyönyörűség-
 „ re valót, és haszonra; 's még is mi-
 „ dég ezt mondogatják: Szegény, te is
 „ hamar elmúlsz! “

Így panaszlá a' maga sérelmét a' vi-
 rágok' Királynéja, talám első érzésében
 a' felé is közelítő elviritásnak. Egy Leány
 megértette azt, 's ezt mondá: Ne hara-
 gudj, szép Kicsiny! 's ne nevezd azt
 háládatlanságnak a' mi forróbb szeretet.
 Megilletődés nélkül látjuk mi kihalni az
 egyéb virágokat, 's azt állítjuk, hogy az
 nékiek elrendelt sorsok: de tégedet, Ki-

rálynéjokat, méltónak állítunk a' mindig-élésre, 's ez az a' mit óhajtunk. Így midőn látjuk, hogy haszontalan volt óhaj-
tásunk, és te csakugyan elhalsz: ne ne-
heztelj szánásunkért. Magunkat szánjuk
mi benned. Hozzád hasonlítjuk életünk-
nek minden szépségét, ifjúságunkat, és
minden örömeinket; 's minthogy ezek is
úgy múlnak-el mint te, ez a' dalunk:
Szegény, te is hamar elmúlsz!

X.

AZ ECHO.

Ne higyjétek, hiszelékeny Gyermekék,
 ne higyjétek a' Poéták' költésének hogy
 a' szemérmes Echó szentelenül szerette
 volna Narcisszuszt; sem azt ne, hogy ki-
 beszéllte Istennéjének titkait; mert avagy
 látta é őt valaha emberi szem? hallotta
 é valaha megszólító szavát fül? Jertek,
 hadd beszéljem-el. én az ő igaz történe-
 tét!

A' Szerelem' gyermeke, Harmónia,
 munkás segítője vala Jupiternek a' terem-
 tésbenn. Anyaisonn adott tulajdon szí-
 véből egy hangot, egy zengezetet min-
 den Valóságnak, melly ennek belső ré-
 szeit ált'hatja, egész lételét öszvefon-
 ja, 's minden más rokon Valóságokkal
 eggyesíti. Végre elfogyasztá magát az
 igen is hív Anya! 's minthogy szüle-
 tésére nézve csak Félisten volt, el kel-
 lett válnia gyermekeitől. Ó mit szenved-

dett szíve az elválás alatt! Kőnyörögve bukott-le a' Jupiter thronusa előtt, 's ekképen szólott: „ Hatalmas Isten , ossz-
 „ lassd-el bár az Istenek között alakomat : csak szívemet , csak érzéscimet
 „ ne hagyj-d soha kifogyni ; 's azoktól ne szakassz-el , a' kinek tulajdon szívemből adtam lételt. Láttatlanúl akarok
 „ legalább körülök lebegni , hogy keser-
 „ géseknek vagy örömeiknek , mellyeket
 „ tőlem vettének , ' mindenik hangzatját
 „ vélek érezhessem ! “

'S mi hasznod abból , ezt felelé az Isten , hogy nyomorúságokat láttatlanúl érezd velék , ha rajtok nem segíthetsz ? Tudod pedig hogy a' segítestől a' Végezés' visszavonhatatlan szava tiltott-el.

„ Csak azt enged-d-meg , hogy felel-
 „ hessek gyermekeimnek ; csak azt , hogy szívek' lantja hangzását én is zenghessem ; 's anyai szívem meg lessz vigasztalva. “

Lágy illetéssel ért Jupiter hozzája,
 's a' szegény Harmónia legottann eltűnt,
 's a' mindenütt jelenvaló, alakatlan Échó-
 vá vált. — Valahol gyermekeinek szava
 hangzik, megszólal ottann az Anya' sza-
 va is; 's harmóniai hűroknak egygyezési-
 vel felelget mind az öröm', mind a' ke-
 sergés' zengésére minden teremtésből,
 minden rokonos Valóságból. A' ke-
 mény sziklát is általjárja ő; megléfkési-
 ti a' legsivatagabb, legmagánosbb erdőt
 is. És, ó be sokszor nyújtottál már te,
 szerető Anya! félénk Lakosa a' Magá-
 nosságnak 's néma Ligeteknek! bánatom-
 ban nékem édesbb enyhülést, mint a' mit
 a' zengzetlen emberszívek' és emberlelkek'
 tömött sokaságában hasztalanúl kerestem!
 Szelíd szánakozással adod te vissza né-
 kem epedéscimnek sóhajtásait; 's légyek
 bár mennyire elbagyattatott, légyek akár-
 mennyire fél'értetett bár, de akadozó
 hangjaidnak mindenik ízéből világosan
 értem, hogy egy mindentálatlható, min-
 dentőszveszerkeztető Anya ismér, hall!

XI.

A' HALDOKLÓ HATTYÚ.

„ **M**ért vagyok én magam néma, ma-
 „ gam énektelen minden Társaim között?
 „ — (így kesergett a' csendes Hattyú, ked-
 „ vére feredvén a' legszebb Esthajnal ké-
 „ pébe) — „ mért csaknem egyedül én
 „ néma a' tollas Nép között? A' rekegő
 „ 'Lud', kotkoltó Tyúk', 's visitó Páva
 „ szavát ugyan nem irigylem: de irigy-
 „ lem a' tiédet, érzékeny Philoméla!
 „ midőn éneked által mintegy tartóztat-
 „ van késedelmesbben hányom vízbaráz-
 „ dáimat, 's elrészegülve múlatok az ég'
 „ viaszasúgárzásábann. Ó mint énekle-
 „ nélek tégedet, aranyszín Estinap! mint
 „ éneklénem szép fényedet, 's azt az örö-
 „ mőt, mellyet nékem az szül! Rózs'ar-
 „ cúlato'd' tükörébe meriteném-el maga-
 „ mat, 's úgy hálnék-meg! “

Csendesenn örvendő merült - el a'
 habok közzé a' szép Hattyú, 's imé mi-

dön felbukott, egy ragyogó Alakot lát a' vizzélen. A' reggeli 's estveli Nap' Istene' vala az; a' deli Phoebusz. „ Ártatlan , kedves Állatom “ — (így szóla a' Hattyúhoz az Isten) — „ régi „ kívánságod meg nagyon hallgatva , 's „ mindjárt meglátod teljesedését. “ — Ezt mondván , megillette lantjával , 's a' Halhatatlanok' zengéseit szólaltatá-meg. Gyönyörködtető erővel hatották-meg ezek a' Hattyút , 's az Apolló madara felfeselve 's zengzetekre ömlődözve énekle most a' Férjfiú' Szépség' Istenének húrjai köz- zé , míg háladások közt magasztalván a' szép Napot , a' tündöklő vizet , 's ártatlan életét abbann. Szelid vólt szózatyús éne- ke , mint egész alakja ; 's elszenderedvén édes zengései alatt , hosszú barázdákat hasogatott a' víz' sima színén , míg egy- szerre — az Elyziumban lelte fel magát az Apolló lábai előtt , mennyei valóságos szépségbenn. Az éneklés , mellyet életében tagadott vala meg tőle a' Természet , az- zá a' dallá vált , melly tetemeit gyengé- dedenn óldozza-fel ; mert Halhatatlanok- nak zengéseit hallá , 's Istent látott. Há-

ládatosan simúlt az Apolló lábaihoz , 's isteni hangjaira figyelmezett; 's imhol érkezék hív Nösténye is, a' ki Hímjének elvesztésén hóltig sírta magát. Az Ártatlanság' Istennéje megszerette őket, 's rajtok száll azólta gyöngyház szekérével az Ifjúság' tavába ferdeni.

* * *

Ne csüggedj-el szenvedő Lélek! A' mi tőled ez életben van megtagadva , minthogy el nem viselhetnéd, azt néked a' halál' percentése hozza-elő.

XII.

A' SZPHYNX.

A' Föld-és Ember-teremtés' történetei.

(1)

FELSŐ és ALSÓ ISTENEK.

Látjátok ama' homályos felhőt? kérdé egykor a' vigann együttmúlató Istenek-től Jupiter. Árnyékos-tisztán, 's öszvegomolyozva úszik az, mélyen lábaink alatt, a' levegőbenn. Hát ha élő Valóságok' lakbelyjéül 's mulatságainknak új tárgyává tennénk? Így szóla. — Mindenek jóvá hagyák szavát.

Rhea, az Anyja az Isteneknek, legottan leküldé a' mesterséges Vulkánt, 's örökk' égő Óltáráról kezébe ada egy üszköt. Nyakra-főre ment ez, 's a' felhőnek szirt-magván feltörte lábait, hogy még most is sántít belő. Üszke' világánál le-

ment a' szirtek' üregjeibe, 's szentségévé készítette azokat Vesztának ; menedékes nyilásokat csinált benne, 's még most is ott kovácsolja érceit.

Halhatatlan Anyja, Júnó, utánna tekintett, hogy lássa mit mivel, 's tekintetének nyájassága felderíté a' legfelsőbb borongós levegőt. Neptúnusz leönté vizeit, 's így levénck a' tengerek és folyamok. Pallász fátyolát hajítá feléje, 's ekképen lön az ég' kéke, felékesítve arany csillagokkal. Apolló körülkocsikázá azt, 's rá lövellé sугárait. Szűz Hóga követte Bátyjának nyomát, 's hajainak ékeségét, a' Hóldat, az atmoszphaerán hagyá. Céresz a' fűvekkal és magokkal megtömött Bővség' szaruját önté-ki; a' menyei Vénusz pedig reá szállott, 's élettel és szerelemmel töltött-el mindeneket. Az új lakhelly zöldült 's virított; 's az Istenek együv'állottak egy Valóságot teremteni, ki ez új Tempe' szépségeivel kényére éljen.

Az Istenek' Atyja intett, 's élet ömlött a' porba. Egy új alak mozdült-

meg, hasonló az Istenek' alakjaihoz, 's az Istennék szaladtak felegyenesíteni. — Pallász homlokát értette-meg, 's agyvelőjében azonnal szikrát kapott a' Bölcseségnek még alvó tüze. Jánó szemeit illette-meg, 's imé szemei felségesen nézének-széljel, — Vénusz ajkaihoz érteté gyengéded ujjait, 's gazdag tárjának legbecsesbb ajándéka, a' Szerelem' bájoló szavai, szállott rájok. Így lett a' Férjű, így a' Hölgy. Istenek és Istennék örvendének munkájokonn.

'S imhol jöve az Istenek' Követje, kit a' Sorshoz küldöttének vala, megtudakozni, hogy kezeiknek munkájokból mi lejend? Szomorúan hozta azt a' hírt, hogy a' Tartarusznak Istenségei haragosan néznek reájok. „Hírek 's engedel-
 „mek nélkül fogtátok-fel“ — (ezt mondta Merkuriusz) — „setét biró-dalmoknak
 „egy nagy részét. E' miatt dühösködik
 „Plútó; a' Párkák és Erynniszek fene-
 „kednek; Némezisz pedig a' Sorsnál bé-
 „vádolt, 's ez a' Hajthatatlan engedett
 „kéreseknek. Halljátok-meg kemény íté-
 „letét.”“

„ Rövid élet jusson az élőknek az új
 „ lakhellyenn; 's minthogy az szirtból vet-
 „ te lételet, életek olly kemény legyen
 „ mint a' szirt, mellyből földjök készült.
 „ A' gyomrába rejtett érc nékiek örök
 „ munka, mindenkor nevededő versen-
 „ gés és sokaknak közszülök pusztító ha-
 „ lál legyen. Testvér Testvért fog öldös-
 „ ni, 's a' Népek' Pásztorai rakásra ölik
 „ immájdán Népeiket. A' Barát tört hány
 „ Barátja életének 's nyugalmanak, 's a'
 „ Mennyeieknék legédesbb ajándékaik
 „ is, az Értellem, a' szólás' meghatása,
 „ a' Szerelem, kifogyhatatlan forrásaivá
 „ lesznek közöttök a' megtévedésnek,
 „ csábításnak, 's inségnek. Így akarja
 „ ezt a' Sors! “

Elhalaványodva értették ezt az Is-
 tenek. Még szólt vala Merkúriusz, mi-
 dőn a' Sors' Szolgálója, a' tiszteletes ké-
 pű Némezisz, imhol jöve már jutalmaz-
 ni a' Jót, büntetni a' Gonoszt. Láttat-
 lan' jár és kél ő mindenha, 's feljegyzí
 az embereknék tetteit; 's a' mint a' Meg-
 kérleletetlennek elébetészi könyvét, úgy
 hozza ez az ítéletet.

(2)

A' FÁTUM.

Elrémülének az Istenek, de nem voltak tanács és segéd nélkül. Tudták ők hogy a' Sors a' maga végezésétől el nem áll: de tudták azt is, hogy annak sanyarúságát enyhíteni lehet. A' Merkúriusz által izentt Végezésben nem vala az, hogy az új alkotásúak tulajdonjai légyenek a' Földalattiaknak; és még kevésbbé az, hogy a' rájuk vetett nyomorúságon valamelly szánakodó Istenség ne könnyíthessen. Megint felküldék tehát Merkúriuszt a' felettek lakó Fátumhoz, hogy enyhítse-meg a' Sors' végezését.

Igasságos Istenség! monda ennek az Istenek' Követje, az örök Táblák elébe állván; az Ember ártatlan, mert ő nem teremtette magát. Engedd-meg tehát, hogy az ő Teremtői rövid és inségekkel rakott életét enyhíthessék.

A' Szükségnek örök Magzatja Igent intett fejével, 's Merkúriusz így folytatá továbbá beszédét:

Igasságos Istenség! a' föld a' Földalattiaktól vagyon nyerve, és így maradjon továbbat is birtokokban; küldjenek abból, ha kedvek tartja, az emberre bajt, nyomorúságot, mérget: De mind az, a' mi a' föld' színénn él, az Istenek' munkája; engedd tehát hogy az ennekutánna is ezeké maradjon. Ha a' Párka fonalat metsz, légyen porrá az ember' teste: de nékem engedd-meg, hogy a' mennyből eredett lélekzetet a' Mennybeliek' környékeibe vihessem, a' honnan az alászálott.

Sokat kérsz, monda a' Fátum, 's Némezisz szóljon.

Némezisz előjöve, 's így szóla: Az örök Törvények visszafizetést kívánnak. A' ki rosszat tett e' földön, 's érette meg nem lakolt, az a' Tartaruszban lakoljon érette, míg lelke meg nem tisztúl; akkor

vidd a' hová tetszik, A' tisztákat keresztülviheted még az Orkuszon is; nem fogom ellenzeni.

A' Fátum Igent intett, 's Merkúr a' legigasságosbb thrónus elől eltávozott.

(3)

AJÁNDÉKOK

Be egészen más scéna kezdődött most a' földön! A' Mennybeliek békés viaskodásban tolongottak a' Földalattiakkal a' böldegtalan - böldege ember - sereg körül, mert az ő birodalmaik közt ki vala szabva a' határ, 's Némezisz vigyázott rája. A' Tartarusz' aknája veszélyeket szült, pestis és betegségek, földrengés és lángpatakok jöttek - fel belőle, és a' csábító arany és az öldöklő vas. A' Párkák fontak 's metszettek; az Érynniszek az emberek' sziveibe süttögették a' szövétneket, de csak a' szerint, a' hogy nékiek a' tetteket-jegyző Némezisz erre engedelmet adott.

Ellenbenn a' szánakodó Istenek is többet tevének az emberekért, mint mig csak mulatságokra teremtték vala, mert érzették hogy az ő műveik ezek a' böldegtalanok. Merkúriusz leszállt közzéjük, 's a' szólás' ajándékával ajándékozta-meg

Leszállt Apolló is, 's bojtárrá leve, 's egy kies völgybe csalogatván, dal és szerelem által lágyította-meg kemény szíveiket. Leszállt Bakchusz is, 's megízeltette vélek a' vidámitó gerézd' levét, a' Vendéglő' poharába csafarván azt, melyt a' Barátság' rózsájával 's Felejtés' lótuszával font-körül. Így egyveledtek ezerféleképen 's ismételten alakokbann az emberek közzé az Istenek; alászálltak a' szegénység' kalyibáiba, 's meglátogatták az ártatlan Ifjúság' játékait. A' Virtusok és Kellemeik is, a' Vénusz seregéből, ide költözének; 's az ember' legszebb korával múltatták magokat, midőn ez ragyogva virít, 's a' szelíd béhatásokat önnként fogadja. Végre pedig, hogy a' bukástól annál mentebbek légyenek, minden ember egy védő Géniuszt kapott születésekor, a' ki őt láttatlanul mindenüvé kövesse, 's hogy Védettjének elméje az önnvezérléshez szoktatódjék, őt ne annyira tanítsa, mint csak intse; inkább visszarántsa, mint vezesse;

C

(4)

VESZETTSÉG.

Mit tehettek többet az Istenek mint a mit tettek? És még is igen kevés sikerét látták munkáló kezeiknek! Örömezt oda-engedték volna ők az embereknek azt a' csekély kevélykedést, hogy azt, a' mit a' Génuszok 's idegen alakba öltözött Istenek találtak számokra, ők magok találtak, csak hasznára lehetnek volna a' gyermeki Nemzetségnek az ő legszebb találmányaiknak művei. De a' Sors' végezése szerint nékik a' Legjobb Legrosszabbá vált. Bakchusz a' csomoszott gerézdekkel, Apolló a' dalokkal és táncaival, Merkúr a' cytherával 's szíveket rabló beszéddel, leginkább pedig Vénusz az Öröm' és Szerelem' varázs poharával olly következéseket láttak, mellyeket nem lehetett előre képzelni, 's a' mellyeknek meggyógyítása felülmúlta hatalmokat. A' Kábák! a' Megörültek! rá ismérték az Istenre a' legtitkosbb lepel alatt is, 's futottak előle. A'

Virtus és a' Grátziák elkergettetének a' játékokból; a' piruló Szemérem elhagyta az Ifjúság' arcáit; 's a' Génusz intése eránt minden fül siketté, minden szív vas keménységüvé vált. „Nem vagyunk „ mi Istenek, — ezt mondák, 's csak „ emberisenn akarunk élni Van elménk, „ 's nincs szükségünk komor Oktatók' „ integetésire. “

Metéltek a' Párkák ismét, 's az Erynniszek szórták a' szikrákat. Némezisz szemesen jegyezgetett. A' Földet böldegtalan, a' Tartaruszt lakoló emberek lepték-el. Elszomorodva az emberek' háládatlanságok felett, 's haraggal, költöztek-által az Istenek az Olympusza, 's elhagyták alkotásaiknak baromi lakásokat.

(5)

A' SZERELEM' ALMÁJA.

Így vala az emberek' állapotja, míglen Pallász megjelent Jupiter előtt, 's szun'nyadásábann az elfelejtett emberek' emlékezetével felháborította. — Szunnyadsz, Atyám ? kérdé; Szunnyadhatsz é látván hogy bődögtalanokat teremtettél ?

Nem akartam azokká teremteni, felele az Isten, 's elhaligatott.

Ez mentségedre van, de rajtok még nem segít; monda a' közbenjáró Istené; — azonban téged sem ment-ki egészen; és még kevésbbé mentheti-ki magokat a' Bődögtalanokat. A' Sors a' te kezeidben tette-le állapotjok' megjavításának eszközeit.

'S mellyiket hagytam próbatlanúl ? kérdé az Isten indulatosann. Nem tettem é mindent hogy nyomorúságok enyhüljön ? Kérlek, Leányom, hagyj békét !

Ne haragudj, Atya! sőt inkább hallgass-ki mint eddig szoktál vól. Azok az eszközök, mellyekkel őket helyre akaránk ekkoráig hozni, idegen eszközök vóltak. Istennek kellett kelni segédekre; Géniaszoknak kellett őket vezetni; felsőbb Valóságoknak kellett számokra leleményeket találgatni; mi esuda tehát, hogy ez idegen jótételeket zsákmánnyá tevék, 's vélek vissz'éltének? mi esuda, hogy ezt az őket függve tartó Istenekek-társalkodást megúnták? A' Jó nem tulajdon szivekből fakadott; nem tulajdon lelkekben született az. —

„ 'S mi fog ebből következni? ”

Az, felele Pallász, hogy az idegen Jó nem adta nékiek az Önfoganás' örömet, a' legtartósabb anyai öröm' forrását. Nyilvánóságos az, Atya! hogy az ember' alkotásakor hibáztunk; igen hígnak, igen gyengének gyúrtuk az agyagot, 's szánk' lehelletét kevés mértékben öntöttük belé, úgy hogy a' sok teher alatt, mélyet hal-

mozva rak rájuk a' Sors, le kell roshadniok. Légyünk tehát azon, hogy szorosabbban kapcsolóttassanak hozzánk, hogy erejek erősebb légyen, 's az emberi Nem emberi Nem által megtattassék feljebb.

A' homályos Philosophia még tovább beszélgetett volna talám, de a' csintalan Vénusz megnémította, ölébe vetvén Jupiternek a' Szerellem' almáját.

Pallász lerántá fátyolát, mert az ő homályos tanácsa nem azt célozá. De a' Vénusz pajkos magyarázatja tetszett, 's Jupiter példát adott a' több Isteneknek. Le-le lopta magát az égből, majd arany esső' képében, majd mint Hatlyú, majd meg más alakban, valahol csak olly Szépre talált, kiben fogamzást vehetett az Isteniség' szikrája. Némelly Istenek, és nem ritkán még Istennék is, nyomdokán indultak - el; kiváltképen pedig az emberi Nemnek érzékeny Anyja, a' ki az almával adott a' homályos tanácsnak magyarázatot, cselekedettel is

javallta azt, úgy hogy végre minden elragadtatott Szerelmes egy Vénuszt vagy egy Gráziát képzelt Kedvese' alakjában ölelni. Még a' tiszta erkölcsű Diána is kedvet kapott az elvetemült emberiség' nemesítésének munkálására; 's nem merén közelíteni Szeretett Endymionjához, szomjú szemekkel meredt a' szendergő Ifjúra. Csak két Istenné marada szűzen, Junó és Pallász; amaz dolyfből és férj-féltés miatt; ez, a' kinek tanácsa félr-értetett, józan szeméremből.

---

(6)

A' HÉRÓSZOK.

Ekkor kezdődött a' nagy változás: Fél-istenek jövének elő, nem többé idegen, hanem tulajdon erőben; mert az Istenség' magva halandó testekbe plántáltattott. Mennyivel nemesbb tettek tevődének mostan! mennyivel szélesbbre terjedő kívánságok fogának helyet az emberi keskeny mellybenn! Aeszkuláp, a' Jupiter fija, hóltakat támogatott, 's kevésítgette a' Tartarusz' Országát. Herkulesz, és többek mások, megszabadíták a' Földet a' Szörnyetegektől, 's a' földalatti barlangokat is bójárták. Szelidebb Istenfjak szelidebb módokon költék az Élnyomattak' segedelmére; Kásztor és Pollux egynehány hamarább élt Szimonideszt mentett-meg, de a' Regét nem jegyzette-fel a' Történet. Segítő láng' képében lebegének ők a' hajónak árbocainn; ragyogó csillagok' képében a' csatamezőkön, 's a' Diadalmasért vívtak. A'

Múzsza' 's Apolló' fija lantjával szelidítgette ismét az elszilajlott embereket, 's az Árnyékok' Országába hatott kedves Eürydicséjéért. Istenfjak köték - meg a' Barátság' és Hűség' szövetségét, hogy az még a' síronn is túlhaflon; Hérószok alkottak Országokat, Hérószok szerzették Törvényeket, Hérószok gyűjtöttek Népet, 's ímé örökké élnek neveik. Nem várták ők hogy a' Merkúr botja vezesse-keresztül a' földalatti völgyekenn; lángokban tisztulván-meg, önmagok léptek-fel az égbe, 's az Istenek úgy fogadták ott mint fjakat és testvéreket. Meg valának magasztalva mennyen földönn; 's Véausz nevetve emlékezett almájára.

De, ó be hamar múlt-el ez a' Scéna is! A' megvénhedett Istenek belé-úntak munkájokba, 's az ő lelkek szemlátomást holt-ki az emberekbenn. A' Hérószok' maradékai ugyan kevélykedtek isteni eredetekkel, de ez haszontalan dicsekedés vala, 's csak ártatlanoknak elnyomására szolgált. Tunyán foylt ereikbenn az Isteni

vér; 's annak jelenségéül cimerekkel 's kevély nevekkel piperézék-fel magokat. Már szemére akarta vetni Pallásznak Jupiter, hogy ez úttal bölcsesége nagyon megcsalá; de ő nem látván méltónak, hogy olly tanács mellett, melly nem vala az övé, mehetségére keljen magának, leszállt a' földre.

---

(7)

A' PALLÁSZ' MUNKÁJA.

Maga vólt Pallász az Istenek és Istennék között, a' ki külső illetés nélkül a' Jupiter fejében fogantatott. Ezért minden eszköz nélkül hathatott ő, és csak ő egyedül, az emberi lélekre. Nem vala néki kedves leleményekre, nem semmi leplezésre szüksége az embereket oktatni. Elvetette a' Merkúriusz által ajánlott sípot, mert az inkább hatott volna fülre mint szívre: ellenben boríték nélkül jelent - meg az olly lelkeknél, a' kik ismerték becsét, 's kevés beszédű alakját kedvellették. Ő tanítá Pythagoráz hallgatni 's elmélkedni: ébrentt álmok nélkül fečezte-fel szemei előtt a' Mindenség' Törvényeit, 's megnyitá füleit hogy - a' Szphaerák' harmoniáját érthelje. Bévazette a' meglelkesedett Plátót a' lelkek' Országába, megmutatta néki az Istenek' udvarát, meg még a' mennyei Szerelmet is. Ált'hathatatlan paizsa alá vevé Brú - tuszt és Szcípiót, 's isteni érzést lehel-

lett beléjek, hogy ne csak a' Hazát, hanem a' Virtust is szeressék, az Irigység' marconglásaival ne gondoljanak, 's ennek kígyóhajai által szíveiket még fenntebb Virtusra ingereltessék. Ezért vevé mellyje' ékességének a' Medúza fejét, 's irtóztatóságát isteni kellemmel szelidítette-meg. Karcsú láncsájával, mellyel egykor Óriásokat hányt-le, megcsapá a' szirtot, 's hasadásai közzül sarjadztatá az adakozó Olajfát. Nem az Ellenségek' Megverőjét, hanem az Emberiség' Jöltévőit koronáztatja békés ágával; de mindenek felett azt, a' ki magát győzte-meg 's önmagával él nyugodalombann. 'S osztán ezen jutalmak' osztásában nem néz Eredetre, nem Korra, nem Nemre. Ezt nyújtá a' rabszolga Épiktétnek; ezt az ostromlott thronuson ülő Márk - Aurélnak; 's a' mennyei Béke' olajának teli mértékét önté lelkeikbe. Magára voná rokon szeméit az asszonyi Nem is; ő találta, nem az asszonyi Nemért, hanem az asszonyi Nembenn, a' munkásság' 's házi csendes gazdálkodás' 's takaréklosság' mesterségeit. Együtt szövé Pe-

nelopével a' kegyes vásznat, 's remény-
 lő tőrésének édes könnyeivel enyhítgeté
 a' Várót. Ő tanított némellyeket a' ma-
 ga Neme közzül még arra is, hogy meg
 nem rettenve nézzék a' Halált. Ő adta
 az Arria kezébe a' tört; ő változtatá Por-
 tziának égő nektárrá a' szenet. Legked-
 vesebb Választottjainak pedtg, Férjének
 és Asszonynak, a' maga képét, az Ártat-
 lanság' Palládiumát, adta. Úgy jelent-meg
 most az Olympuszban mint Diadalmas;
 kevélykedés nélkül, hallgató, szemérmes
 nagysággal. 'S Jupiter néki ajándékozá az
 emberi Nemzetet, mert a' körül ő tett
 legtöbb érdemet; 's ő az Égnek minden
 mulatságai helyjett a' földet választá cse-
 nes biztos lakásúl. Legörömostebb lakik
 az elmélkedő munkás Bölcsnél; 's örül
 a' jó nevelés' és a' takarékos szük gaz-
 daság' édes szerencséjének. E' miatt a'
 lenye Vénusz éjjeli bagolynak esúfolgatja
 ugyan; de a' komoly Sors néki, mint
 Végezéseinek legbölcsebb, sőt egyetlen
 Végrehajtójának, egy régi szokású Szym-
 bolomot küldé; a' Szphynxet, — a' rej-
 tett Bölcseség' képét.

* * *

Országod, ó nagy Istenné! még csak
imitt amott, 's csak homályban vagyon
e' földönn: ó bár mindenütt elterjedett,
felderültt Ország lenne minél előbb!
